

BARTHA GUSZTÁV

ÁLOMFEJTŐ 3.

Az iskolagondnoknak tíz éve eltűnt a nagyobbik lánya.

Az utcafront hullámpalából eszkábált, ki-bedőlő rozoga kerítése mögötti, alig harmincárnyi területen már koratavasszal elvégezték a területfelmérést. Nem azért, hogy a mérnök teodolitja előtt függőlegesen tartott szintezőlécekkel egy délelőttön át előre-hátra, jobbra-balra sasszézhasson a két kiségitő. Vagy hogy – a gondnok ablakából nézvést – számozott sarokcövek pötyözzék, osszák négyzetekre a sarjadó zöldbe öltözött földdarabot. Az iskolaigazgató széttárta a karját: valamit újfent kifőztek a városházán – de vajon mit?

Az iskolaépület második emeletének folyosóvégi ablaka a gondnok ablaka. Senki meg nem kérdezte még tőle – vagy nem is meri megkérdezni –, hogy mi végre álldogál napi rendszerességgel negyedórákat mindig ugyanazon kétszárnyas ablak előtt. Ha netán az óraközi szünetekben tűnik fel a folyosón kék munkaköpenyes görnyedt alakja, maguktól elcsendesednek a tantermek előtt ricsajozva várakozó nebulók; a mindig sietős léptű tanárok pedig megállnak, megállnak bizony, és félrehúzódnak az útjából. Az ablakból egy csendes mellékutcára nyílik rálátás; a járda melletti vaskerítésre; a kerítés mögött tucatnyi, tornyos felhőkig sudár jegenyefára. Szeretik a helyet; akár a mindenkori városvezetés a folyosóvégi ablak alatt elterülő földterületet. Ígérik, adnák bérleti díjért fűnek-fának, csak a városka egyetlen magyar tannyelvű középiskolájának nem.

Az ablakot nap sütheti, eső moshatja; szél verheti, hó befújhatja; reggelente a napos takarítónő szárazra törli a bepárasodott üvegeket. Mert minden tanítási nap eljön a pillanat, mikor a csöpögő csap mosdójában váratlanul csörömpölni kezd a beléjejtett csavarkulcs, vagy a kétágú létra mellett, a padlón nagyot pukkanva apróra törik egy villanykörte; a kalapács megáll félúton, és a szög beveretlen marad, a falban a lyuk kifúratlan... Aki a gondnokot keresi, most ne zavarja!

Az iskolagondnoknak tíz éve, egy pénteki napon tűnt el a nagyobbik lánya. Aznap éjszaka eső esett, hajnalig dörgött és villámlott.

A lány fényképét lehozták a helyi újságok, kiragasztották kirakatokba, villanypóznákra. A milícia kifaggatta az éjszakai szórakozóhelyek alkalmazottait, taxisokat, buszsofőröket; a vasútállomás jegyeladóit és az eltű-

nés napján szolgálatot teljesítő vasúti alkalmazottakat több ízben. S míg szemtanukra vártak, a határőrség egyik egységével, kutyák segítségével átkutatták a városka fölé magasodó erdős, bozotos hegyoldalakat, a város-tól távolabb kanyargó folyó mindkét partját, a téglagyári kubikgödöröket és a temetőkereteket. Aztán a lány életkörülményei felől kezdtek érdeklődni, kihallgatták a közeli hozzátartozókat, a barátnőket, az osztályfőnököt és az osztálytársakat... Kielemzésre került a számtalan hátha és a megannyi talán, s végül... végül nem zárták le az ügyet.

Ablaküvegen át a külvilág lélekre pillantó tükör csupán. És e tükörben olykor sötét üzemek, piszkos ügyletek zajlanak. Ilyenkor a lélek felháborodni, tajtékszani, törni-zúzni szeretne. Senki nem okult a becsődölt benzinkútnyitásból, pár éve szabadtéri diszkót óhajtott nyitni valaki a félbemaradt, sorsára hagyott benzinkút helyén. És e tükörben olykor kitisztul az ég, s ilyenkor langy meleg napsugarak cirógatják az ember lelkét. Az ipse végül azzal állt el tervtől, hogy holmi csillagos ég nem konkurálhat az üveggömbökkel, füstködökkel és a színes lézerfényekkel. De e tükörben általában gyász van, nehéz bánat kapaszkodik a sudár jegenyefák ágaiba – el, ki ebből a világból! Ilyenkor a lélek sír-rí, sírdogál, pityereg egy darabig, és végül nagyot sóhajt. A kétségbeesés ellen ki mer fellebbezni?

A szűkszavú nyomozati anyagban egy tanúkkal bizonyított tény is szerepel. A keresett személyt szeptember 15-én, 16 óra tájt a nagyáruház előtti téren látták utoljára egy zöldruhás, aranyláncokkal, gyűrűkkel jócskán felékszerezett 45-50 év körüli szőke nő társaságában. Közeliükben egy kb. 190 cm magas, 20 év körüli kisporolt testalkatú kopasz fiatalember várokozott, kezében az áruház reklámszatyraival. Hármásban indultak el a Delta nevű kávézó irányába, oda azonban nem tértek be. A fent nevezett két idegen személyazonossága és tartózkodási helye ismeretlen...

Nem! Éjszakára be kell zárni az ablakot, napközben zárva kell tartani az ablakot... Kidobálni az ablakon, ki minden kacatot, a falakon az árnyak a farukat riszálják. Itt mindenki kurva?! Itt mindenki kurva, a kurva anyjukat! Kis kacsá furdik, fekete tóba... A vérebeiket ketrecben tartják...

Az elmeorvos áperté megmondta az iskolagondnok feleségének: férje súlyos idegösszeomlásban szenved. Négy hét kezelés után az eladdig szóltalan gondnok az álmairól kezdett mesélni. Egy nagytestű fekete kutyát emlegetett, akivel, álmában, lépésről lépésre bejárja az erdős, bozotos hegyoldalakat és a folyó mindkét partját, aztán... Aztán – biztatta az orvos, s itt a gondnok folyton sírva fakadt: alig múlt tizenhat, útlevele sincs... Az ő

kislánya nem lett kurva, se Hollandiában, se egyebütt! Nem – csitította az orvos, majd hosszasan elbeszélgettek a gondnok iskolában végzett munkájáról. Valamiképp ki kell lépni a falak közül, a múlt árnyai vészjóslóak. S a gondnok egyik reggel már nem reszketett, azzal fogadta vizitáló orvosát, hogy a kutya végleg letelepedett egy folyosóvégi ablak alá, hiába hívja, nógatja, onnan egy tapodtat sem mozdul. Álmomban – folytatta – magam is odaléptem az ablakhoz, és amint kinéztem rajta, rég tapasztalt nyugalom járt át, mennyei békesség, hogy pontos legyenek.

Reggel a gondnok korában érkezett meg az iskolába, váltott ugyan néhány szót az éjjeliőrrel, de látszott rajta, hogy sürgős dologban jár. Amint belépett a portásfülkébe, azonnal kikapcsolta a számszáras riasztót, egy pillanatra bekapcsolta az iskolacsengőt, majd magához véve kulcsosomóit már rohant tovább. A műhelyként, raktárként szolgáló szobájában sem lelta a helyét. Először levágott másfél méternyi huzalt a tekerescből azzal, hogy befűzi az iskolaudvar telekfelőli oldalán a megbontott drótkerítést. Aztán váratlanul eszébe jutott, hogy a konyhán alig melegít a villanytűzhely egyik plattja, ma is késni fog az ebéd. Még végig sem siklott a tekintete a raktárpolcon, már megfélekedezett a fűtőszálakat rejtő dobozról. Istenem, belefulladás a millió teendőbe! Mert... mert tegnap délután leszállították, betontalpakra állították az őrházat, helyet találtak a mobilvéécének, ráadásnak ledobáltak egy fél teherautónyi lécet, deszkát a telekre. Zsinórállásnak, zsinórpadnak nyilván, de a felismerés nem hozott a gondnok számára megnyugvást sem akkor, sem most. Pokollá lett az éjszakája. Még szerencse, hogy hosszú idő után újra megjelent rövidke álmában a nagytestű fekete kutya, de ezúttal nem az ablak alatt hasalt, mellső lábait nyalogatva eszeveszetten ugatott... Igen, de hol?

A gondnok nem emlékezett, hogy jutott fel az emeletre, alig tett pár lépést, és már az ablaka előtt állt, s ott olyasmit cselekedett, amit eleddig soha: sarkig kitérte a kétszárnyas ablakot. A nagytestű fekete kutya ott állt, ült, feküdt? az őrház bejáratánál. A kitért ablakon húzat söpört át, s port vert a gondnok a szemébe.

Félig vakon, félig önkívületben kapaszkodott az iskolaudvar drótkerítésébe. Valami olyasmit motyogott a feléje tartó őrnek, hogy a lógósok egyfolytában ki-be, neki okvetlen, muszáj befűznie. Az öreg ór miután megszemlélte a kerítésen tátongó lyukat, fordult vissza az őrházhoz.

- Magáé a kutya?
- Ki másé lenne! – válaszolt az öreg. – Segítsek?
- Mióta?

Az őr válaszképp visszalépett a kerítéshez, de lyuk helyett, ezúttal a gondnokot vette szemügyre.

– Számot tart a kutyámra, vagy mi?!

– Szép kutya! – nyelt nagyot a gondnok, majd az aszfalton heverő drótszál után nyúlt.

– Az étvágya is az – enyhült meg az öreg –, de megkeresi a betevőjét. Nélküle sehol nem lennék, nem hogy ennél a cégnél... Rendesek. Mert örködtünk mi olyan trehány, szarházi vállalkozónál, nem egynél, ahol a végén nem volt se fizetés, se köszönet. Igaz, kiskutyám?

– Saját nevelés? – törte meg csöndet a gondnok, miközben reszketve, izzadva megpróbálta szorosán egymás mellé fűzni a csípőfogóval szétmarcangolt drótkockákat.

– Cseréltem – válaszolta az őr –, aranyat ér. Csendes, szófogadó, éjszaka félpercenként el-elvakkantja magát, innen tudom, hogy nincs gond a portán. Mondom, rendes cég, ismerik a szálát a dolognak. Azt ott – s az öreg a félbemaradt benzinkút falmaradványira, gizzel-gazzal benőtt, vastagon szétrepedezett betonplaccára mutatott –, mit fél nap, holnap reggel két órán belül eltüntetik.

És ekkor az őr a fejéhez kapott. – Hogy mik vannak! – kiáltott fel. – Ha nem kérdez a kutyáról, eszembe nem jutott volna!

A gondnok körül megperdült a világ, mint testet a láb, úgy kerítette hatalmába egy semmi jót nem ígérő előérzet.

– Itt örököttem, pontosan tíz éve, a fenébe! – csapott oldalvást kezével az öreg. – Éjszakánként elátkoztam még a mennybeballagót is. Tudja, volt egy ugyanilyen kutyám, csak fehérbe, és annak az ebadta szörnyetegnek be nem állt a szája, átugatta éjszakákat. Ha meg elengedtem a láncról, uszgyi neki, jó messzire. Harmincszor, negyvenszer körbejártatta velem a területet egy éjszaka az a dög. Mert nem elég, hogy kapunak, kerítésnek hamva sem volt, a szarházik, hogy ne csak a fundamentum gödröket őrizzem, kiszállították rám a méregdrága járólapot, a fali csempét. Egyik éjszaka betelt a mérték. Isten a megmondhatója, hanyadjára jártam körbe a szakadó esőben, mikor megfogadtam, tovább egy tapodtat sem: vagy a kutyát ütöm fűbe, vagy magamat akasztom fel. Egy idő után mégiscsak kilestem az ajtónyíláson, és a telek túlsó végén egy asszonyfélélt látok kibotorkálni a sötétségből. Szőke haja, ruhájának eleje, keze és lába merő sár, aztán egy fiatalember tűnt fel mögötte, dettóra merő sárosan. Na, gondolom magamba, ezek is a földet ölelgették egymás helyett...

Az iskolagondnoknak tíz éve tűnt el a nagyobbik lánya.